RUSKI INWALID

N°. 22.

SOBOTA 27. *Stycznia* 1817.

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomośći krajowe: Ogłoszenie. Patryotyczne Ofiary. Ukaz rządzącego Senatu. Głos Margrabiego Pauluczy. — Wiadomośći zagraniczne: Niemcy. Francyia. Anglia. — Rozmaite wiadomośći.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Ogłoszenie.

Za przepisem Komitetu dnia 18. sierpnia 1814 Naywyżey utwierdzonego po rospatrzeniu przedstawionych dowodów o służbie uwo nionych z niey s przyczyny ran odniesionych w czasie ostatniey woyny: 22 pułku strzelców Pod-Porucznik Debonal; oraz 28 pułku strzelców Pod-Porucznik Jakowlew, przeznaczeni są do sprawowania obowiązków: 1. w udziale wodney kommunikacyi dozorcą 2. stopnia kanału łączącego Berezyńskie spławy. A drugi w udziale poczt miastowym Expedytorem do Niżehorodskiey gubernii do miasta Bałachwy. Jakowlew oraz ma odbierać Naymiłośćiwiey pozwoloną sobie peusyią przyuwolnieniu go od służby.

Patryotyczne Ofiary.

Narzecz Majora Szwecowa.

S Kremenczuka pod literami N. A. przysłano rubli 100.

Weszło do Komitetu.

Od Komendanta S. Peterzburgskiey twierdzy Jenerał-Majora Sukina 610 rubli, wytrącone mu zodbierających się przez niego dochodów za drugą połowę 1816 roku.

Od Prowiantskiego Departamentu Wojennego Ministerstwa 2 rubli 89 kop. odtrącone od summy stołowey za miesiąc pazdziernik 1816 roku opłacanych s. p. Jenerał-Prowiantmeystrowi Laby.

Od tegoż Departamentu 6 rubli 54 kop. wytrącone s summy stołowey Jenerała Prowiantskiego Abakumowa, 24. listopada 1816 roku do 1. stycznia r. b.

Od Pocztowego Departamentu 18 rubli wytrącone przy wydaniu stołowey summy za kwartał w rześnia 1816 roku Dyrektorowi tegoż Departamentu, i polowemu Inspektorowi Poczt Pułkownikowi Doliw-Dobrowolskiemu.

Ukaz Rządzącego Senatu 1817 Roku Stycznia 12. dnia wyszły.

Wedle Ukazu J. C. M. Rządzący Senat wysłuchawszy doniesienia Ministra finansow, w ktorym wyraża: że Rządzący Senat Ukazem swoim dnia 29. Stycznia 1815 Roku przepisał Jemu zgodzić z wydanemi w postanowieniach prawidłami i przedstawić Onemu swoie Mniemanie stosownie do wyrażonego w tym Ukazie doniesienia pełniącego obowiązek głownego Dyrektora wodney kommunikacyi Inżynier-Jenerała *Devolanta*, proszącego rostrzygnienia co do punktow: 1°. Czy ma prawo

Zwierzchność wodney kommunikacyi pozwalać aby w rozmaitych Portach i Stanowiskach, rozmaite towary przywożone częściami z Rękodzielni, mogły bydź przedawane przez sług i Kommissyonerow, maiących tylko same Plenipotencyie a niewnoszących żadnych opłat za prawo handlu na iaką kolwiek bądź klassę włożonych. 2°. Czy niepotrzeba zrobić iakiego kolwiek wyłączenia dla iakich kolwiek Rękodzielnikow lub innych s przemysłowey klassy ludzi, n. p. w oddziale górnictwa. 3°. Jezeli sam Rękodzielnik wnosi opłaty s przedmiotow wyrobionych przez niego: iako to, z żelaza, miedzi, albo ieżeli on sam wniosł opłatę, mocą którey nabył prawa ogólney wyprzedaży w Państwie, iakich w takim razie potrzebować świadectw od sług Fabrykantow, czy się oni maią podciągnąć (co do wnoszenia opłat ustanowionych) pod 14. punkt *Nayjwyższego* Ukazu 29. Grudnia 1812 Roku i czy wolno dopuszczać do przedawania tych obywatelskich i Rękodzielniczych chłopow, albo naiętych przez Fabrykantow ludzi, którzy wniesli opłatę nałożoną tylko na klasse przekupiow i hurtownikow, ieżeli zaś ani Dozorcy ani Kommissyonera zupełnie niema, albo on urządza Statkami w znaczney od siebie będącemi odległości z których każdy osobną część s przedmiotow Rękodzielniczych, a nawet w innych Miastach i Guberniiach wyprzedaie? Co się zaś tycze handlu rękodzielni górniczych, rzeczony Minister finansow iuż przedstawił zdanie swoie utwierdzone okolnym Ukazem Rządzącego Senatu dnia 15. Grudnia 1815 Roku wyszłym. — Względem zaś innych Rękodzielnikow i Fabrykantow pod wiadomością Ministra wnętrznych Interessow będących; wspomniony Minister finansow, iuż się w tey mierze z Nim skommunikował, i ten Mu dał wiedzieć, iż takowi Rękodzielnicy co do przedaży wyrabianych przez nich artykułow, żadnego pierwszeństwa niemaią i na iednostaynych prawidłach z innemi klassami podlegaią wszelkim opłatom, że Imie Rękodzielnika nierobi żadney oddzielney klassy, nienadaie Im żadnych odróżniaiących przywilciow w handlu, i koło Ich czynności w tym względzie ograniczone iest w tey klassie Mieszkańcow, do którey każdy z rzeczonych Rękodzielnikow należy, i że chociaż aktualnemu taynemu Radcy Xciu. Jusupowu wyświadczone iest dobrodzieystwo przez panuiącego dziś *Nayiaśnieyszego Cesarza* wyprzedawania nawet częściami wyrobionych *w Kupawińskiey* Jego Rękodzielni towarow iedwabnych, ale to prawo iedney tylko służące Osobie nieiest ogólnym odstąpieniem od praw kardynalnych; a następnie Minister wnętrznych Interessow wnosi, iż wszyscy inni Rękodzielnicy niesą wyięci od ogólnych prawideł, i co do wyprzedawania towarow w różnych Kanałach i Stanowiskach wyrabianych w Ich Rękodzielniach, czy to przez Dozorcow czy przez Chłopow, czy przez Plenipotentow, maią podlegać tymże samym Ustawom i przepisom, iakie w tym przedmiocie dla wszystkich ogólnie klass handluiących są przepisane, wyłączywszy iednakże jarmarki, na których stosownie do Zurnału Rady Państwa dnia 29. Maia 1814 Roku nastałego, przedaże każdemu Stanowi i we wszelkiey ilości są pozwolone. *(Dokończenie później)*.

St. Peterzburg 25. stycznia.

Głos Margrabiego Pauluczy, Jenerał-Gubernatora Inflantskiego i Kurlandskiego na Seynie w Nitawie.

Posłowie Seymu!

Nayjaśnieyszy Cesarz Pan nasz Miłościwy chce abym się między wami znaydował, i pracował wspólnie w dziele które Jego wielka dusza uważa za konieczne i nieodbite do sczęscia ludów Jemu poddanych.

Dwa stany rycerskie od dwóch wieków połączone z wami braterskiemi węzły, już umiały przeniknąć życzenia Monarchy wynosząc do stanu swobodnieyszego, i do rzeczywistszego istnienia. Tysiące ludzi, których ciężka praca tyle wpływa do sprawienia pomyslności szlacheckiemu stanowi. S tąd wynika potrzeba aby wszystko co dotąd zrobione jest w waszey oyczyźnie sciągające się do pomyslności klassy rolniczey, było utwierdzone niezmiennym prawem w spierającym się na jednomyślney zgodzie waszey.

Postępy oświecenia, idąc na wyscigi s postępami Matki oyczyzny, nie mogły przytłumić roskazującego głosu Ducha teraznieyszych czasów. Wysokość uczuciów która tak chlubnie odróżnia towarzystwo wasze, nakłoni was do odstąpienia władzy dotąd przez was używaney, sędziom ustanowionym od rządu, do przezwyciężenia oraz przesądu, «Iż trzeba czekać doyrzałości czasów, aby ulepszyć stan włościanina» w tenczas kiedy niewolnicze dzisieysze położenie rolnika wyraznie się temu przeciwi. Dotknąłem prawd które już od dawna są przedmiotem waszych rozmyślań, i które jak w duszy mojey przekonany jestem, przyimujecie s prawdziwym ukontentowaniem, i należytą uwagą.

Chlubno mnie bydz przed wami tłómaczem woli Naywyższey Nayłaskawszego Monarchy, pewien jestem, iz uczucia naygłębszego uszanowania, jakim się dla Osoby Jego napełnia serce moje, przenika i wasze. Niemogę dokładniey wyrazić chęci Jego oycowskich, jak następującemi słowy: «Dopełniycie życzeń Monarchy tylu milionów ludu, dowodząc że szlachta Kurlandska będzie umiała cenić i gorliwie dokonać, dobroczynnych Jego zamiazów.

Pozwolcie dopiero nowo przyiętemu w łono waszey rodziny współ bratu, prosić o zabespieczenie prawami na wzór innych oświeconych narodów nalezących uczciwemu, stanowi rolników korzysci i przywileiow. Wziąwszy życie w kraju gdzie istnienie człowieka bez osobistey wolności uważane iest niczém, prawdziwie byłbym szczęśliwy gdyby w nowey oyczyznie moiey, w którey przed Tronem Naylepszego z Monarchów mam szczescie bydz waszym zastępcą, te wielkie dzieło *ulepszenia stanu rolnika*, przyszło nayśpieszniey i naypomyślniey do końca.

Odpowiedź Marszałka Szlachty

J. W. Jenerale Gubernatorze!

Im wiecey Stan Rycerski umie cenić sczęście posiadania w Osobie Naczelnika tey Prowincyi, Współ-brata Oyczyzny, tym więcey powinien sobie winszować iż liczy Go między swemi Członkami. — Roztrząsanie Interessu któryś tak mocno zalecił Seymowi, a który iest nayważnieyszym s traktowanych od dawna na Nim, dowiedzie iż Szlachta Kurlandzka, może się liczyć między nayoświeceńszemi Prowincyiami tey obszerney Monarchij. — A idąc w dawne przykłady Szlachty Kurlandskiey w Interessie stanu włościan swoich, da widzieć iż w niczym nieustępuie Współ-braciom swoim mieszkańcom, przeciwnych brzegow Dzwiny. — Zasłuży na względy i na ufność Wielkiego Monarchy oraz na przyiaźń JW. WP. Dobr. przez czynne środki przedsięwzięte do ulepszenia losu Rolnikow; oddaie siebie nadal JW. WP. Dobr. prosząc abyś swey opieki nieodmawiał dla Niey.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Z Munich, 14. *stycznia.*

Dnia 12 b. m. z rana Korpus Gwardyi, wszystkie Woyska formuiące Garnizon tuteyszy, obojey płci znakomite osoby, oraz mnóstwo Ludzi z klass rozmaitych, udali się do Kościoła S. Michała, gdzie Mszy słuchali i śpiewania Te Deum, dziękując Naywyższemu za powrócenie do zdrowia J. K. M. Tez same modły miały mieysce w Kościołach Luterskich.

Listy z Wiednia od 8 stycznia donoszą że związki ślubne Arcy-Xięcia Ferdynanda Wirtembergskiego s Xiężniczką Kunegundą Metternich nastąpią w przeciągu dni kilku. — A ponieważ J. K. M. znayduje się dopióro w Nice, ślub odbędzie się w nieprzytomnośći Jego, Hrabia Józef Metternich będzie reprezentował X. J. — Major Zadubski będzie towarzyszył Xiężney aż do Nice. — XX. JJ. oboje powrócą tu na wiosnę.

Czwartego ostatniego Miesiąca w Kermend Miasteczku Województwa Eyssemburg, w Węgrzech, wybuchnął po południu straszny pożar. — A że wszystkie prawie domy były drewniane s słomianym pokryciem, wiatr zaś północno-zachodni wiał s taką gwałtownością, w przeciągu 5 godzin dwie trzecie części Miasteczka w popioł się obróciły. Mieszkańce tracąc cały dostatek, ledwie ucieczką ocalili życie. Młoda jednak Dziewczynka stała się zdobyczą płomieni, przy tym wiele Bydła zgorzało; 234 domy, 236 szpichrzow i 300 staień znikły w ogniu. Niepodobno jest opisać nędzy, w jaką ten smutny przypadek pogrążył biednych Mieszkańców. Już to trzeci pożar od 1809 roku jednostaynie straszny i pamiętny nieszczęśliwym obywatelom tego Miasteczka.

Z Wiednia, 11. *stycznia.*

Prywatny Sekretarz J. C. M. Arcy Xięcia Rainier zastrzelił się w ogrodzie Schönbrun zjadłszy wprzody obiad s przyiaciołami, rozumieją, iż niechęć życia przywiodła go do tego postępku.

Piszą s Pragi, że Pan Fouché Xiąże Otrantski, przedał swóy pałac w Paryżu, oraz dobra w okolicach onego Hrabiemu Fries, i bankierowi Prazkiemu Lamel, za summę czterdziestu milionów franków. Ten ex-minister żyie bardzo prywatnie w Pradze, gdzie się znayduią także PP. Thibaudeau oyciec, i Durbach. Drugi wygnaniec, Forbin-Janson mieszka w tymże samym mieście i szuka kupca na sławny obraz pęzla Dominikana będący w ręku iego.

Uzbraia się w tém momęcie w Trieste okrent kupiecki kosztem rządu przeznaczony do Brezylii, Gubernator zaprasza kupców, aby profitowali s tey zręczności posyłaiąc tam rozmaite towary z rękodzielni Austryiackich które w tém momęcie uwalniaią się od wszelkich praw. Wyprzedaż takowych towarów będzie miała mieysce w Rio-Ja-

neiro przy kommisarzu Cesarskim pod dozorem Hrabiego Elz Posła Austryiackiego. Ta wyprawa czyni nadzieię kommunikacyi prostey między dwóma ziemiami.

FRANCYA.

S Paryża, 14. *stycznia*.

Kapitan Freycinet jest na wsiadaniu do nowey wielkiey podróży, a to jedynie w Interessie nauk. Oficer ten ma w Porcie Tulonu wsiąść na Korwetę Królewską Urania. — Naypierwszym celem jego przedsięwzięcia jest: aby okryślić dokładnie kształt Półsferza północnego Ziemi; zamierza oraz mieścić w Dzienniku swojey podróży rozmaite obserwacyje co do Fizyki jeneralney, Meteorologij, i Historyi naturalney. — Jescze żadney wyprawy w tym rodzaju nieprzedsiębrano we Francyi ani w Anglij od czasu podróży Kapitana Baudin, którey Kapitan Freycinet był towarzyszem. — Otrzymane pożytki s pierwszey wyprawy, daią wyobrażenie dokładne o tym, czego się z dzisieyszey spodziewać można.

Jedna s tych zbrodni na które wzdryga się przyrodzenie, a czucie napełnia się strachem na samo wspomnienie onych, a ktorych przykłady po długich ledwie przeciągach czasu, zasmucają Towarzystwo, w przyzwoitey Juryzdykcyi była wczoray roztrząsaną. — Michał Rietsch, niegdyś Woyskowy, Departamentu Meuse maiący lat 50, oyciec odrodny, zabóyca, dnia 22 Września utopił noż w piersiach swey własney Córki, i tymże chciał przebić Zonę, która ledwie ucieczką ochroniła życie, a skończył ten Zbrodniarz na wbiciu noża w swe własne piersi. — Po oświadczeniu Instygatora, że raz ten niebył zadany w cela odebrania życia. — Winowayca skazanym został na pięcio letnie więzienie, na karę 500 franków i na opłatę wydatkow processowych.

ANGLIA.

Z Londynu, 14. *stycznia*.

Dnia 8. b. m. Xiężniczka Szarlotta Galles poczęła rok 21. Xiąże Regent odbierał s tego względu powinszowania od całego Dworu. Wieczorem dany był bal w jednym pawilonie pałacu na który zaproszono było trzysta z znayznakomitszych osob, lecz Jey K. M. nieukazałasię na nim.

Podieciesię wody tak było nagłe pierwszych dni stycznia w Anglii, i dotego się stopnia podniosły iż w wielu kantonach drogi są do tąd nieprzebyte: w Eton zamknięto połowę domow, mieszkańce musieli się wynosić w naywyższe piętra gdzie dostarczano im pokarmów przez okna.

Kupiec jeden tego miasta niedawno odebrał z Jamaiki 400 uncyi dolarów wybitych przez Insurgentów Hiszpańskich Bank niechciał zrazu ich przyimować ale się w probie okazały bydz bardzo dobremi i były przedane za 420 uncyi.

Xiąże Regent dnia 28. b. m. osobiście otworzy Parlament. Ministrowie już poczeli rossyłać bilety zapraszające do swoich przyjaciół, aby się w domach ich zgromadzili przed otwarciem sessyi.

Mgła straszna jakiey niewidziano dotąd pomimo że to zwyczayną jest rzeczą w Anglii pokrywała Londyn dnia 8. i taką robiła ciemność iż domu na drugiey stronie ulicy będącego widzieć niemożno było w pokojach musiano zapalać swiece, i aż do trzeciey popołudniu trwała ta chmura, około czwartey widnieć poczęło i Londyn znowu się uyrzał, otoczony jednakże zawsze mgłą zwyczayną.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

Pewien krawiec w Wiedniu nieszczęśliwy w kochaniu, skoczył w Dunay, lecz że lód już okrywający rzekę, zwolna się pod nim łamał, a krawiec umoczywszy nogi w wodzie, przekonał się, jak zimną była, zaczął krzyczeć o pomoc. Gdy go wyratowano; zawołał: *To wszystko nic nie pomoże; skoro nie będę miał mojey Zuzi, utopię się pewno, ale w lecie, gdy woda ciepłą będzie.*

Godłem rozmaitych stronnictw, Karbonaryuszow we Włoszech, Liberalistów w Hiszpanii, Konstytucyionistów we Francyi, i t. p. ma bydź krzyż w tróykącie.

Porta Ottomańska zaymuie się teraz zmianą rządu w Smyrnie i całey Azyi mnieyszey.

Syn Xiężney Parmeńskiey położony iest w naynowszym Wiedeńskim Kalendarzu dworskim: Franciszek, Józef, Karol, Xiąże Parmeński, z opuszczeniem imienia Napoleon; pod napisem Parma, oznaczony także iest iako Kawaler orderu S. Stefana.

Wezbrana rzeka Nekar zamieniła okolicę miasta w morze lodowate, poniewaź zaraz nagle mróz uchwycił. Kilku młodzieńców, którzy zawcześnie szukali zabawki na lodzie, znaleźli śmierć pod lodem.

w St. Peterzburgu, w Drukarni Karola Kraya.